

چکیده پژوهش

چکیده‌نامه‌ها و نمایه‌نامه‌ها از ابزارهای مهم کنترل و ذخیره اطلاعات و اطلاع‌رسانی به‌شمار می‌آیند. سازمانهای چکیده‌نویسی و نمایه‌سازی با توجه به اهداف، خط‌مشی و نیازهای استفاده‌کنندگانشان چکیده یا نمایه تعدادی از مقالات مجلات و سایر منابع را زیر پوشش قرار می‌دهند که ممکن است برخی از این مقالات و مجلات بین منابع فوق‌مشارک باشند که اصطلاحاً این مهم را همپوشانی گویند. در این پژوهش، همپوشانی چکیده‌نامه زیست‌شناسی و نمایه‌نامه پزشکی سال ۱۹۹۱ در زمینه باکتری‌شناسی پزشکی از نظر مقالات و مجلات آنها بررسی شده است.

برای تعیین همپوشانی مقالات، تعداد ۴۰۰ نمونه از هر دو منبع مورد مطالعه به‌طور تصادفی انتخاب شده و از طریق نمایه‌نویسنده در منبع دیگری جستجو شده است تا تعداد مقالات مشترک در هر کدام تعیین شوند. برای تعیین همپوشانی مجلات نیز مجلات همان مقالات بررسی شد. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که چکیده‌نامه زیست‌شناسی مقالات باکتری‌شناسی پزشکی بیشتری نسبت به نمایه‌نامه پزشکی تحت پوشش دارد. (چکیده‌نامه زیست‌شناسی ۱۷۸۹۲ مقاله تحت پوشش دارد و از ۴۰۰ مقاله نمونه انتخابی، تعداد ۲۴۶ مقاله در نمایه‌نامه پزشکی یافت شد و نمایه‌نامه پزشکی دارای ۱۳۳۴۲ مقاله و از ۴۰۰ مقاله نمونه انتخابی، تعداد ۲۶۴ مقاله در چکیده‌نامه زیست‌شناسی یافت شد) همچنین چکیده‌نامه زیست‌شناسی مجلات بیشتری در زمینه باکتری‌شناسی پزشکی نسبت به نمایه‌نامه پزشکی تحت پوشش دارد (از ۵۷۱ عنوان مجله، ۲۹۱ مجله تحت پوشش چکیده‌نامه زیست‌شناسی و ۲۸۰ مجله تحت پوشش نمایه پزشکی).

برای تعیین میزان استفاده اعضای هیأت علمی گروه میکروب‌شناسی پزشکی سه دانشگاه مستقر در تهران از دو منبع مورد مطالعه، اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه جمع‌آوری گردید. نتایج حاصل نشان می‌دهد که کل افراد مورد مطالعه با نمایه‌نامه پزشکی و ۴۵٪ از آنها با چکیده‌نامه زیست‌شناسی آشنا هستند، اکثریت افراد مورد مطالعه از نمایه‌نامه پزشکی استفاده می‌کنند در حالی که بیش از نیمی از آنها از چکیده‌نامه زیست‌شناسی استفاده نمی‌کنند.

در پایان پیشنهاد شد که چکیده‌نامه زیست‌شناسی به دلیل پوشش مقالات و مجلات بیشتر و همچنین پوشش کاملی از کنفرانسها، سمینارها و کتابها در زمینه باکتری‌شناسی پزشکی نسبت به نمایه‌نامه پزشکی منبع جامعتری برای استفاده‌کنندگان در زمینه فوق می‌باشد همچنین آموزش استفاده از منابع ردیف دوم برای پژوهشگران، کتابداران و دانشجویان توصیه می‌شود.